

(ID)ENTITATEA ȘI POLIFONIA EULUI ÎN SCRIERILE SIMONEI POPESCU

Drd. SORINA-MARIA VICTORIA
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

„sunt un desen de Escher din care nu mai ies
mă tot despart de mine și iar mă întâlnesc
îmi intru-n piele mă depășesc mă uit în spate
carcase goale
structuri exuviale
iar înainte forme asemănătoare”¹

Abstract: *In this paper we will explore and apply an autofictional reading grid in the works of a contemporary Romanian writer, Simona Popescu, who seems to be focussing, in all of her works, on a writing pattern that migrates around “mașcrisism”, the literary device of the “Group from Brașov”, inspired by the syntagm “as if I were writing myself”, testifying to their desire to write their “biographies in reality”. The chosen texts are based on this new way of self-expression, through an oblique autobiographical approach, which focuses on strategies of (auto)fictionalization. The author is not just mirroring her own image in the text, but she is also plunging into the fiction of the self, through various ego-positions created around it.*

Keywords: *self-fictionalization; écriture de soi; autofiction; contemporary literature;*

Îmbrățișând formula romanescă de sorginte franceză, *écriture de soi*, Simona Popescu reușește prin puterea cuvântului să redea traducerea fidelă a propriilor semne interioare, inaugurând în literatura română, alături de Mircea Cărtărescu, un nou gen de scriitură, în care autobiograficul se recrează după chipul și asemănarea ficțiunii, iar autorul se deghizează într-un personaj, care plutind undeva în siajul amintirilor, se insinuează într-un spațiu ficțional ce oglindește propria-i realitate reinterpretată. Printr-o abordare autobiografică oblică atât *Exuvii* cât și trilogia *Orbitor* se focalizează pe strategii de (auto)ficționalizare, având ca miză nu doar oglindirea în text, ci și plonjarea în ficțiunea eului, prin diverse ego-ipostaze create în jurul acestuia.

Pentru Simona Popescu acest tip de exercițiu, în care autorul se *întrupează* într-un tip de narator cu suflet, dar și trup, devine familiar încă de la începutul activității sale literare, când alături de ceilalți membri ai Grupului de la Brașov, Andrei Bodi, Caius Dobrescu și Marius Oprea, vin cu o găselniță literară, o tehnică de scriere

¹ Simona Popescu, *Noapte sau zi*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998, p. 23.

a sinelui, așa-numita *mașcrisism*, născută „de la «ca și cum m-aș scrie»”², mărturisind dorința acestora de a-și scrie „biografiile «în realitate»”³.

Sub dictonul lui „ca și cum m-aș scrie” stă întreaga activitate literară a Simonei Popescu, încă de la debutul⁴ acesteia în poezie în 1990 cu volumul *Xilofonul și alte poeme*, primit cu mare entuziasm de critică⁵ și care dezvăluie o sensibilitate lirică cu totul inedită, dar și o surprinzătoare transparență în dezvăluirea și definirea de sine. Critica semnalează, chiar de la început, ca temă ascunsă în poemele din acest prim volum o criză de identitate, versurile din poemul *Xilofonul (IV)* „Drace dar eu sunt ce nu mai sunt/ și ce nu sunt încă/ eu sunt un animal în schimbare”⁶ dezvăluind un abraș galop printre vârstele interioare (ne)acceptate, dar și o lucidă dedublare pentru a se putea privi și analiza din afară. Această criză de identitate, am prefera s-o numim, într-o manieră ușor edulcorată, o criză a cunoașterii de sine, care va funcționa ca un fir unificator în toate scrierile Simonei Popescu.

Temă recurentă, aproape obsesivă, această căutare a sinelui, claustrat în multiplele învelișuri ființiale e reluată în poemele în proză din volumul *Juventus*, care dezvăluie angoasele conștientizării unei multiplicități de identități fractalice: „Aș fi vrut să scriu despre vârstele de atâtea feluri prin care-am trecut până acum, fără să-mi dau seama, despre cele ce ne-apropie sau ne despart de ceea ce suntem, de ceea ce rămânem cu adevărat; despre neputința de a vorbi despre tine însuși ca des⁷pre o ființă unitară, despre oroarea că-n orice timp prezent nu ești, de fapt, decât un intermediar, un precursor; despre dezgustătoarea idee că vei ajunge odată să fii propria ta bunica,

² Florin Balotescu, *Andrei Bodiș și lumea ca un bulevard al eroilor*, în „Steaua”, anul LXV, nr. 5-6 (787-788), mai-iunie 2014, p. 18.

³*Ibidem*.

⁴ Debutul autoarei trebuie încadrat în contextul literar anterior anilor '90, când Simona Popescu a încercat să debuteze împreună cu ceilalți membri ai Grupului de la Brașov, Andrei Bodiș, Caius Dobrescu și Marius Oprea, la Editura Litera, pe care aceștia o aleseseră pentru că se practica o cenzură mai puțin dură (autorii publicând în regie proprie) și unde fuseseră deja publicate antologiile optzeciștilor *Aer cu diamante* și *Cinci*. Poeziile acestora sunt refuzate de către un redactor al editurii, motivând că ceea ce fac ei nu se poate numi poezie, întrucât nu are suficiente metafore, or, intenția lor era de a scrie tocmai o poezie fără metafore, reală, concretă, pregnantă. După acest prim refuz, atât Simona Popescu, cât și Caius Dobrescu au încercat să debuteze în antologii colective, fiind acceptați de juriile formate din critici precum Mircea Martin, Laurențiu Ulici, dar poemele lor nu au reușit să treacă testul cenzurii și abia în contextul literar mai relaxat de după 1990 Simona Popescu publică volumul *Xilofonul și alte poeme* tot la Editura Litera.

⁵ Volumul primește aprecieri din partea unor critici ca Florin Manolescu, care în nr. 9/1990 al revistei „Lucafașul” vorbește despre o „structură mentală de adâncime” în poemele Simonei Popescu, Nicolae Manolescu mărturisea în „România literară” nr. 15/1990 că nu mai citise de mult timp „o carte de debut mai atent construită, care să denote pe lângă talent o mai mare voință de ordine”, Gheorghe Grigurcu vorbește despre tema tulburătoare „a crizei de creștere a ființei” din versurile Simonei Popescu, la scurt timp după lansarea volumului, în 1991, în nr. 8 al revistei „Familia”, iar Crohmălniceanu, în nr. 18/1991 din „Contrapunct” cataloghează volumul drept „cea mai bună carte de poezie tânără de debut” care „aduce într-adevăr, ceva foarte nou în poezie, un alt fel de a scrie poezie”.

⁶ Simona Popescu, *Xilofonul IV*, în „Hyperliteratura”, *Poemul săptămânii: Xilofonul de Simona Popescu*, de Claudiu Komartin, <https://hyperliteratura.ro/poemul-saptamanii-xilofonul-iv-de-simona-popescu/>, accesat la 10.06.2019.

mătușă și tanti, supraviețuind copiilor și gloatei de tineri ce-ai fost, despre căderea în forma lăbărțată a „fiarei bătrâne”; despre încăpățănarea cu care mergi împotriva valului știind că, oricum, te-asteaptă cristalizarea: în mamă, funcționar, lucrătoare sau trântor al uneia din diviziunile sociale ale muncii, producător și donator, rudă a cuiwa care nici nu există încă...; despre umilința de a nu ști cine ești și ce vei fi și despre groaza că ai putea ști ce ești și ce vei fi și până când îți e dat a trăi”⁸. Fragmentul din poemul *Despre mine aș fi vrut să scriu despre tine* sumarizează și inventarizează angoasele „simonologice” într-o triadă de necunoscute – ce/ cine? am fost? (înainte de a fi), ce suntem? (când, de fapt, în clipa următoare deja am fost!) și ce vom fi? (chiar și atunci când nu vom mai fi), camuflând dramatismul acestor interogații, dar și neputința de a accede măcar la o fărâmă din acest adevăr printr-o abordare directă a celuiilalt - celui de dincolo de hârtie - prins în această părtășie, întrucât Simona Popescu mărturisește chiar din titlu că „scriind despre mine, scriu și despre tine”.

Să fie doar teama neantizării ființei și neputința de a opri clipa – așa cum reiese din temerile Simonei Popescu: „vei ajunge odată să fii propria ta bunica, mătușă și tanti, supraviețuind copiilor și gloatei de tineri ce-ai fost, despre căderea în forma lăbărțată a «fiarei bătrâne»”⁹ sau dorința de a descoperi miezul ființei, sămburele de unicitate care rămâne indiferent față de vremelnicia și multitudinea de coji care îl îmbracă? Autoarea însăși va da răspunsul în poemul *My life*, din volumul pe care îl consideră că o reprezintă cel mai bine, *Lucrări în verde. Pledoaria mea pentru poezie*¹⁰, din 2006 prin recurgerea la o plastică descriere a tuturor ființelor (veșmintelor trupești) care se așază peste stratul nostru profund, la fel cum păpușa matrioșka ascunde înăuntru ei păpușa-miez. Esența ființei la care își dorește autoarea să ajungă e metaforic descrisă în versurile: „Matrioșka, matrioșka/ spune câte păpușele mai sunt la rînd?! Ai în miezul tău oare și păpușa cea mai bătrână?! E acolo zbârcită senină lipsită de frică/ Matrioșka cea mai mică/ babă-copilă de care ți-e de pe-acum așa milă?”¹¹ De altfel, întregul volum însumează euri trecute și actuale, diferite ipostaze identitare sau cum însăși autoarea mărturisește „o carte despre viața mea [...] un Bildungsroman, e și o poveste despre Profy, Scry și Sy (trei dintre «entitățile» care formează ceea ce numesc în altă carte «simonidul» - despre alte «componente» vorbesc în alte cărți!)”¹².

Despre acest dialogism al multiplelor identități fractalice care compun o entitate, autoarea amintește și în interviuri, încercând să definească relația dintre cele trei „entități” (așa cum le numește) – „Profy (care mă încurcă!), Scry (de la scriitor) și Sy – o entitate simonescă, singura care mă interesează cu adevărat în viața mea”¹³, dar și într-o manieră ludică în capitolul III al volumului *Lucrări în verde*, în poemul *Profy*,

⁸ Idem, *Despre mine aș fi vrut să scriu despre tine*, în *Juventus*, București, Editura Cartea Românească, 1994, p. 10.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Autoarea însăși mărturisește în descrierea volumului: „Aș vrea să vă mai spun că, într-un fel, cartea asta vorbește cel mai mult despre mine. Pentru cine vrea să mă cunoască, acesta ar fi un bun început.”

¹¹ Simona Popescu, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, București, Editura Cartea Românească, 2006, p. 333.

¹² *Ibidem*, coperta 4.

¹³ Simona Popescu, *Am adunat, ca pe o insulă a mea, tot ce iubesc*, în revista „Flacăra”, nr. 1-2, ianuarie-februarie 2007, <http://revistaflacara.ro/simona-popescu-%E2%80%9EAm-adunat-ca-pe-o-insula-a-mea-tot-ce-iubesc%E2%80%9C/>, accesat la 03.05.2019.

Scry, *Sy*, titlu care anticipează dorințadin incipit, „Aici *doardespre* Profy, *Scry*, *Sy*”, de a dezvălui comuniunea celor trei ego-ipostaze. Versurile transcriu dialogurile interioare prin jocuri de rol interșanjabile; Profy încearcă să găsească o punte de legătură cu studenții: „Ce naiba te faci, Profy, cu ăștia?/ [...] Cum să vorbești, Profy? Încotro și de unde?/ Cum să le vorbești/ AMESTECAȚILOR? [...] Eu.../ adică Profy/ se frământă, înfășoară șuvițe, împătorește și despătorește idiolecte, face pliuri din replici și cuvinte/ ca să ajungă (prin pase langajo-magnetice!) într-a lor minte/ Profy, evaluând frontierele capacității sale de (hm!) transfer/ aflată la mijloc între fanii debili și antifanii sterili”¹⁴.

Sy se delimitează de Profy, căreia îi observă și studiază jocul de rol: „Profy fură de la mine de ani de zile, le-amestecă cu rumeguș didactic pentru ăia care iau notițe de zor (notițarii). [...] Stau așa și mă uit (de lângă fereastră) cum Profy acționează motorul de căutare din creierul Nostru comun. Al Nostru! Ajunge (în câteva secunde în care n-am chef să povestesc chiar tot ce se-ntîmplă) la zonele MELE (ale mele, Profy, ale MELE!). Se orientează rapid. Culege din mers ce apucă, ce-i mai colorat. Profy mă fură fără probleme, îmi ia ideile și le pune pe seama altora, investește keștiile mele în texte străine, le vinde pe doi lei unora care n-au ce face cu ele. Las de la mine. (OK, fură, dragă Profy, în fond tu aduci bani în casă, atîția cît sînt!). Măcar de n-ar simplifica... Tot ceea ce spune Profy se diminuează la mine. Entuziasmul lu` Profy, infantil și bezmetic, stinge entuziasmul meu. Cu timpul chiar nu mai am chef să mai vorbesc despre lucruri pe care le consideram produsul gândirii mele - și pe care Profy le amestecă după cum o taie capul vorbind cu oricine. (Are încotro?). În general, pentru că Profy trebuie să vorbească, *nu seamănă cu mine. Diferența între mine și Profy e că eu aș tăcea despre toate keștiile astea despre care trebuie să vorbească Profy*”¹⁵.

E evident conflictul „jucăuș” între persoana *Sy* și personajul Profy, care își asumă un rol social, cel al unui „personaj-tip” al profesoarei, care nu reprezintă exact persoana *Sy*, ci, mai degrabă, cele două roluri se suprapun pentru a construi masca sau „fațada” socială, care nu dezvăluie neapărat ceea ce individul *doreștesă* fie, ci mai ales ceea ce *trebuie* să fie. Dacă Profy trebuie să vorbească, *Sy* ar trece sub tăcere exact ceea ce trebuie să comunice Profy, dar cu toate acestea, interpretarea acestui rol social poartă amprenta propriei personalități, a entității de bază - a persoanei *Sy* - care furnizează ideile pe care le modelează cu „rumeguș didactic” Profy. În această dialectică - persoană și personaj - așa cum le-am numit, se stabilește o legătură indisolubilă, cele două entități se presupun și se condiționează reciproc, întrucât personajul își datorează existența persoanei, iar persoana se poate exprima prin intermediul personajului. Rolul jucat de personaj modelează persoana, așa cum persoana influențează personajul. Însă în același context, am putea interpreta „entitatea simonescă” - persona *Sy*, ca un personaj-refugiu, care ascunde straturile cele mai profunde ale synelui (!) - am putea considera că abrevierea *Sy* poate să provină și de la sine -, dar și un personaj-mediator, care încearcă să concilieze realitățile interne cu cele externe, sau altfel spus, realitățile individuale cu cele sociale.

Dar în completarea puzzle-ului identitar, dialectica persoană - personaj se transformă într-o triadă în momentul apariției unei alte entități, *Scry*, un alt personaj care își asumă propriul rol social, dar îl reneagă pe cel al lui Profy: „Nu vreau să fiu

¹⁴ Simona Popescu, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, ed. cit., p. 213.

¹⁵ *Ibidem*.

confundată cu Profy. Dar nici lu' Profy nu-i place să se știe de mine. Lu' Profy i-ar pica prost să se știe că... scrie. Ce scrie? Cîh, poezie! I-ar crăpa obrazul lu' Profy. Pe bune. Nu-i de zis la lume... Profy vrea sa fie clean (a nu se confunda cu peștele „clean”, deși, decît Profy, mai bine un pește clean - dar și mai bine unul mic, pierdut în ocean!). Profy se sacrifică pentru mine, iar eu mă desolidarizez (public) de Profy. Poate și pentru că, am impresia, Profy nu mai ține pasul cu mine, adică Profy se... maturizează. Uneori o mai ia razna și-atunci (spre deliciul meu) se îngrozește singură. Numa' atunci îmi place de Profy. Da' Profy cînd o ia razna mișto zice: vai!, vai!, se sperie să nu fi făcut vreo gafă, să nu fi depășit nu știu ce limite. Profy își face procese de conștiință”¹⁶.

Sy, entitatea simonescă, se readaptează într-un alt rol, cel al scriitoarei, care nu echivalează cu formarea unei alte persoane, ci cu acceptarea unui alt rol, o ajustare a celui social interpretat de personajul Profy, cele două roluri reușind să se succedă continuu, prin intermediul ajustărilor cu efecte compensatoare – dacă Profy se maturizează, Scry se definește structural ca o entitate pentru totdeauna adolescentină, rebela care încalcă normele pe care Profy le respectă.

În acest context interpretăm diversele ipostaze existențiale ale personajelor Profy și Scry ca parte integrantă a „eului social” și a istoriei personale care include experiențele sociale din care au făcut parte sau doar și-au dorit să facă parte cele două personaje, iar Sy reprezintă eul profund sau cum îl numește Antonio Damasio „eul spiritual”, o „entitate simonescă”, care ca un alchimist al tainelor sufletești, interpretează cele mai rafinate experiențe emoționale. Aceste experiențe sunt reluate și recreate, fie în mod conștient, fie în procesarea neconștientă, substanța acestora fiind reevaluată și re poziționată, modificată în funcție de acompaniamentul emoțional, evenimentele dobândind, în timpul acestui proces, noi valențe afective. Muzica interioară sună în permanență diferit, întrucât unele amintiri se șterg de pe portativ sau sunt abandonate, altele sunt rescrise și accentuate, iar altele sunt modelate de dorințele noastre, cu o abilită dexteritate, încât creează noi sunete, pe care nu le-am auzit vreodată. Astfel, pe măsură ce o trăim și re-trăim, propria noastră istorie este rescrisă.

E evident că în rescrierea propriei istorii ne bazăm pe anumite episoade-cheie sau preocupări care ne definesc, obsesii, așa cum le numește Simona Popescu, care mărturisea într-un interviu: „obsesia mea dintotdeauna a fost povestea asta despre *ce ești?*”¹⁷ pe care autoarea însăși încearcă să o deslușească în versurile confesive: „sunt un desen de Escher din care nu mai ies/ mă tot despart de mine și iar mă întâlnesc/ îmi intru-n piele mă depășesc mă uit în spate/ carcase goale/ structuri exuviale/ iar înaintea forme asemănătoare”¹⁸. Astfel, această poveste „despre ce ești?” poate fi interpretată ca o poveste în poveste, aparent fără final, cu o structură simetrică și cu planuri asemănătoare, dar care surprind mereu prin noutate, întrucât „carcasele goale” din urmă iau doar „forme asemănătoare” înaintea, întrucât carcasa anterioară se pierde. Așadar versurile din acest poem, lansat o dată cu volumul *Noapte sau Zi*, din 1998, reiau idei regăsite în volumul de debut, precum versurile din poemul *Xilofonul (IV)* „eu

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Simona Popescu, *Ascultă vocile de azi*, minutul 9, interviu realizat de Adela Greceanu pentru Radio România Cultural, 8 august 2018, <https://radioromaniacultural.ro/asculta-vocile-de-azi-scriitoarea-simona-popescu/>, accesat la 13.05.2019.

¹⁸ Simona Popescu, *Noapte sau zi*, ed. cit., p. 23.

sunt ce nu mai sunt/ și ce nu sunt încă”, subliniind încă o dată tendința autoarei de a atinge vârste, planuri, „structuri exuviale” și de a le „încorpora” într-o dezirabilă, dar utopică entitate. În acest context, existența noastră are o structură circulară, plecăm dintr-un punct și urmăm firul care ne întoarce exact în același punct, iar pe tot parcursul acestei călătorii purtăm în spate straturi ființiale, mereu aceleași dar, în permanență, altele noi, întrebându-ne, la fel ca Simona Popescu: „Ce sunt din tot ce-am adunat aici?/ Ce sunt din tot ce a rămas pe dinafară?”¹⁹

Definindu-se structural ca o ființă adolescentină²⁰, marcată de obsesia tinereții și de legătura dintre maturitate și imaturitate, Simona Popescu ia parte alături de un grup de 28 de studenți la cel mai îndrăzneț proiect editorial din literatura română actuală – romanul colectiv *Rubik* – „prima autoficțiune colectivă de pe meleagurile carpato-danubiano-pontice și nu numai”²¹. Într-un interviu din anul 2007, înainte de lansarea acestui roman-experiment, Simona Popescu vorbea acest demers scriitoricesc cu mult entuziasm, dar și cu oarecare emoții, gândindu-se la modul în care va fi perceput: „Acum trei-patru ani am început un roman cu câțiva studenți de la litere și științe politice, istorie și filosofie (între timp s-au făcut peste 20). Se intitulează *Rubik* – numele celebrului cub rotitor. Sperăm să apară anul acesta. Așteptăm să fie gata și varianta multimedia. *Nu știu cât de bine va fi primit, fiindcă, în general, experimentele și lucrurile ineluctabile sunt tratate cu indiferență și cu o stranie tăcere în literatura noastră. Mie îmi place!*”²² [s.n. S.V.]

Primul roman colectiv²³, pe coperta căruia apar nu mai puțin de 29 de nume de autori²⁴ (22 de autori debutanți, alături de singurul autor cunoscut, Simona Popescu, care împart această titlatură cu alți 6 invitați, toți făcând parte din tagma „Rubikautorilor”) e o carte-experiment, o carte-jucărie, în care la fel ca în cazul faimosului cub, autorii și personajele reușesc, prin diverse permutări, să-și împrumute identități, spații și vieți fictive. Acest straniu „obiect literar escherian-fractalico-moebusian”²⁵ e produsul întâlnirilor săptămânale (un fel de cenaclu, îl numește autoarea) ale profesoarei, Simona Popescu, cu studenții săi, care pornesc acest demers scriitoricesc de la o idee hilară – transformarea în personaj a unei persoane reale, despre care primim indicii în prefața cărții: „a pornit totul de la doamna Lili, liftiera care te urcă spre Lăptăria Enache din clădirea Teatrului Național, și de la goblenurile

¹⁹ Idem, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, ed. cit., p. 335.

²⁰ Simona Popescu, *Ascultă vocile de azi*, interviul citat, minutul 7.

²¹ Așa cum descrie Simona Popescu această carte-experiment, <http://www.librarie.net/produs.php?nia=83&niaad=&niaadgr=&id=104545>, accesat la 15.05.2019.

²² Simona Popescu, *Am adunat, ca pe o insulă a mea, tot ce iubesc*, art.cit.

²³ Autoarea afirma într-un interviu că *Rubik* nu ar fi, totuși, primul proiect de acest gen, întrucât a existat un precedent; în urmă cu trei decenii a fost scris un roman colectiv la cenaclul „Junimea” condus de Ovid S. Crohmălniceanu, dar manuscrisul s-a pierdut, fără să ajungă să fie tipărit.

²⁴ Numele acestor autori sunt: Simona Popescu (mentorul și coordonatorul), Bogdan Boureanu, Ana Chirițoiu, Dragoș Carciga, Raluca Ciochină, Brândușa Dragomir, Dan Dăncescu, Gruia Dragomir, Mădălina Georgescu, Cristina Foarfă, Radu Leca, Anca Ionescu, Dominika Ogrodnik, Marieva Ionescu, Igor Mocanu, Sonia Lodi, Eva Pervolovici, Ovidiu Pop, Simona Vasilache, Laura Sandu, Elena Stancu, Alina Purcaru cărora li se alătură șase autori invitați: Alexis, Ehren Schimmel, Luca Dinulescu, Florin Vasile, Peter Rösh, Mihai Armanul, J.B.

²⁵ Numit în acest fel de Simona Popescu, <http://www.librarie.net/produs.php?nia=83&niaad=&niaadgr=&id=104545>, accesat la 15.05.2019.

sale”²⁶. Însă persoana-personaj (un personaj real, existent și în realitate) reprezintă doar pretextul, întrucât narațiunea se dezvoltă pe mai multe paliere, atât ale *ființelor de hârtie*, ale personajelor create și creionate, cât și ale personajelor-autori, care își țin existența fragmentar în interiorul propriului text. Așadar din „rama” romanului, schițată de Simona Popescu, fiecare „Rubikautor” și-a ținut propriul fir textual, care s-a împletit sau despletit cu celelalte fire, completând astfel o stranie *urzeală* literară, care poate fi privită și citită din diverse unghiuri și sensuri²⁷.

Din această țesătură peștriță ies, însă, în evidență câteva planuri – cel al narațiunii propriu-zise și al personajelor plâsmuite, doamna Lili, liftiera, fiind doar personajul-pretext, care deschide calea către alte porțițe existențiale și alte *ființe de hârtie*, care țin în jurul lor un univers psihedelic și, de multe ori, bizar, creându-se, astfel, o *irealitate* cu accente suprarealiste. Dar din această încrângătură narativă se ivesc firele unui plan real, concret, cel al autorilor, care prin mesaje scrise și e-mailuri, discută despre modul în care concep acest roman-exercițiu, despre tehnicile literare și analizarea acestora de către ceilalți autori-parteneri, acest experiment literar dovedindu-se, astfel, și un metaroman, al scrisului despre scris și al romanului despre roman. Acest text inedit dezvăluie multiple posibilități de lectură, în funcție de cel care mănuieste cubul și îi schimbă fețele, și deși ochiul critic al Rubikautorilor veghează în permanență – „Sunt cu ochii pe mine. Dar și pe toți ceilalți”²⁸, aceștia aleg și să-și ficționalizeze propria existență, sub masca autorului-personaj. Aceste persoane reale își creionează și o existență *de hârtie*, realitatea lor fiind fracționată între cotidian și planul ficțional, scriptic, iar dublul fictiv al Simonei Popescu este un personaj livresc, care își fundamentează existența pe experiența pur literară, fiind schițat doar din trimiteri literare/ culturale, devenind, astfel, personajul care respiră exclusiv prin porii de hârtie. În acest context, am fi îndreptățiți să afirmăm că *Rubik*, „obiectul care dă peste marginile literaturii”²⁹, nu doar se scrie sau se citește, ci se și *trăiește*, într-o mai mică sau mai mare măsură, de către fiecare dintre autorii săi și poate chiar și de către cititori, printr-o lectură de identificare și prin chiar efectul cubului, în încercarea de a-i potrivi fațetele, rotindu-le până la alinierea perfectă când totul capătă sens și enigma e dezlegată.

Acest cub de texte, un *cadavre exquis*, pe care chiar inițiativa proiectului îl găsea destul de dificil de încadrat în tiparele nu foarte laxe ale literaturii, chiar și ale celei actuale, dar care se dovedește a fi nu doar pentru Simona Popescu „o experiență mai importantă [...] decât literatura”³⁰ reprezintă, de fapt, încă un elogiu adus de către autoare adolescenței și tinereții și, implicit, unei permanente căutări a identității, care marchează această perioadă. Pentru Simona Popescu, o ființă structural adolescentină, cum se autodefineste, imaturitatea nu înseamnă doar dezarticulare și lipsă de identitate,

²⁶ Simona Popescu, *Un experiment la zeci de mâini: Rubik*, interviu realizat de Evelina Bidea, 21.08.2012,

<https://www.bookaholic.ro/un-experiment-la-zeci-de-maini-rubik.html>, accesat la 15.05.2019.

²⁷ Autoarea afirma: „Rubikul poate fi învârtit-citit «literalmente și în toate sensurile»”,

<https://www.bookaholic.ro/un-experiment-la-zeci-de-maini-rubik.html>, accesat la 15.05.2019.

²⁸ Mihaela Ursa, *Lumea după Rubik*, în „Apostrof”, nr. 2, 2009,

<https://metacritic.wordpress.com/2011/12/03/lumea-dupa-rubik/>, accesat la 21.05.2019.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

ci dimpotrivă, e forță, curaj și entuziasm, tânărul fiind foarte preocupat să-și creeze o identitate, la fel cum scriitorul e preocupat, până la moarte, să-și recreeze o identitate și reușește să rămână viu numai dacă știe să își prețuiască imaturitatea, adică forța, curajul, inconștiența, riscul, toate fiind legate de omul imatur, așa cum imaturitatea e strâns legată de conținutul maturității³¹.

Dacă în *Rubik* autorii intră în pielea personajelor, prelungindu-și astfel existența într-o *irealitate imediată*, la fel se întâmplă în orice tip de text, care poartă semnătura Simonei Popescu și care reprezintă, de fapt, un autoportret-palimpsest al autoarei compus dintr-un colaj de ipostaze identitare, fie că e vorba de poezie, proză, eseu sau chiar critică literară. Simona Popescu mărturisea într-un interviu că: „literatura mea pornește de la mine”³², însă e evident că scrisul reprezintă o extensie a autoarei și poezia, proza și esul se întrepătrund, toate fiind parte a unui proiect colorat în nuanțe profund autobiografice. Cel mai evident demers în acest sens îl reprezintă volumul *Clava. Critificiune cu Gellu Naum*, o volum inedit de critică ficțiune, care așază în centru autorul prin prisma unei critici profund personale, irizată de elemente ficționale intelectuale și sentimentale ale autorului-critic. De altfel, critică ficțiune poate fi interpretată ca o confesiune mascată, dacă luăm în considerare afirmațiile Simonei Popescu: „am scris atât de mult despre Gellu Naum și, în oglindă, despre mine”³³ [...] întrucât „eu am scris despre el pentru că în felul acesta scriam și despre mine”³⁴.

Acest discurs alternativ își face simțită prezența în scrierile Simonei Popescu încă de la începuturile carierei sale de critic, dacă amintim un alt „text de frontieră”, *Autorul, un personaj*, care are la bază chiar teza de doctorat a autoarei din 2002 și care reia o temă recurentă în scrierile *simonologice*, cea a „întoarcerii autorului în text”, chiar dacă sub o altă înfățișare, într-o altă formă poetică sau într-o multitudine de întrupări și viziuni, dezvăluind, încă o dată, crezul autoarei potrivit căruia: „*un autor este personajul propriilor scrieri*”³⁵[s.n. S.V.].

Bibliografie

- Damasio, Antonio, *Sinele. Construirea creierului conștient*, traducere din engleză de Doina Lică, București, Humanitas, 2016.
- Popescu, Simona, *Noapte sau zi*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998.
- Popescu, Simona, *Exuvii*, București, Editura Polirom, 2011.
- Popescu, Simona, *Juventus*, București, Editura Cartea Românească, 1994.
- Popescu, Simona, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, București, Editura Cartea Românească, 2006.

³¹ Cf. Simona Popescu, *Ascultă vocile de azi*, interviul citat.

³² Simona Popescu, *Thereminul, hipertextul, peștele-curcubeu și licăririle*, interviu realizat de Vasile Gribincea, în revista „Contrafort”, nr. 11-12 (279-280), noiembrie 2018, <http://www.contrafort.md/categorii/interviu-cu-simona-popescu-thereminul-hypertextul-pe-tele-curcubeu-i-lic-irile>, accesat la 04.06.2019.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

Webografie

- Pessoa, Fernando, *Poezii*, <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/p/fernando-pessoa-6zunuct/-incep-sa-ma-cunosc-eu-nu-exist-5zpdnpu.html#.WiK7ntKWbIU>, accesat la 02.12.2017.
- Popescu, Simona, *Am adunat, ca pe o insulă a mea, tot ce iubesc*, în revista „Flacăra”, nr. 1-2, ianuarie-februarie 2007, <http://revistaflacara.ro/simona-popescu-%E2%80%9EAm-adunat-ca-pe-o-insula-a-mea-tot-ce-iubesc%E2%80%9C/>, accesat la 03.05.2019.
- Popescu, Simona, *Ascultă vocile de azi*, minutul 9, interviu realizat de Adela Greceanu pentru Radio România Cultural, 8 august 2018, <https://radioromaniacultural.ro/asculta-vocile-de-azi-scriitoarea-simona-popescu/>, accesat la 13.05.2019.
- Popescu, Simona, *Giulia Ambrosi în dialog cu Simona Popescu*, în „Insula europeă”, nr. 4/17/Reg. Stampa, disponibil la https://www.academia.edu/35503186/Giulia_Ambrosi_%C3%AEn_dialog_cu_Simona_Popescu, accesat la 05.06.2019.
- Popescu, Simona, *Lovitura aceea între umeri și gât – întâlniri cu Gellu Naum*, interviu realizat de Dan Stanciu, în „Dilemateca”, anul VI, nr. 65, octombrie 2011, <https://dilemaveche.ro/sectiune/dilemateca/articol/lovitura-aceea-intre-umeri-si-git-intilniri-cu-gellu-naum>, accesat la 05.06.2019.
- Popescu, Simona, *Thereminul, hypertextul, peștele-curcubeu și licăririle*, interviu realizat de Vasile Gribincea, în revista „Contrafort”, nr. 11-12 (279-280), noiembrie 2018, <http://www.contrafort.md/categorii/interviu-cu-simona-popescu-thereminul-hypertextul-pe-tele-curcubeu-i-lic-ririle>, accesat la 04.06.2019.
- Popescu, Simona, *Un experiment la zeci de mâini: Rubik*, interviu realizat de Evelina Bidea, 21.08.2012, <https://www.bookaholic.ro/un-experiment-la-zeci-de-maini-rubik.html>, accesat la 15.05.2019.
- Popescu, Simona, *Xilofonul IV*, în „Hyperliteratura”, *Poemul săptămânii: Xilofonul de Simona Popescu*, de Claudiu Komartin, <https://hyperliteratura.ro/poemul-saptamanii-xilofonul-iv-de-simona-popescu/>, accesat la 10.06.2019.
- Ursa, Mihaela, *Lumea după Rubik*, în „Apostrof”, nr. 2, 2009, disponibil la <https://metacritic.wordpress.com/2011/12/03/lumea-dupa-rubik/>, accesat la 21.05.2019.